

Informace z kontrolní akce NKÚ č. 12/31

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit státní příspěvková organizace Ředitelství silnic a dálnic ČR

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2012 pod číslem 12/31. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jiří Adámek.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit státní příspěvková organizace Ředitelství silnic a dálnic ČR.

Kontrolováno bylo období od počátku roku 2010 do března 2013, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna od listopadu 2012 do června 2013.

Kontrolovaná osoba:

Ředitelství silnic a dálnic ČR (dále jen „ŘSD“).

I. Úvod

ŘSD je státní příspěvková organizace, která byla zřízena bývalým Ministerstvem dopravy a spojů ke dni 1. ledna 1997. Jejím základním předmětem činnosti je výkon vlastnických práv státu k nemovitostem tvořeným dálnicemi a silnicemi I. třídy, zabezpečení jejich správy, údržby, výstavby, rozvoje a modernizace. ŘSD zajišťuje výkon majetkové správy (například vedení evidence, nájem a pronájem nemovitostí). Jeho statutárním orgánem je generální ředitel, jmenovaný ministrem dopravy.

ŘSD se člení na Generální ředitelství (dále jen „GŘ“), dva závody a 11 správ. Kontrolovány byly peněžní prostředky a majetek státu, se kterými hospodaří GŘ, ředitelství závodů Brno a Praha a ředitelství správ Jihlava, Karlovy Vary, Pardubice a Plzeň. V rámci GŘ nebyla kontrolována střediska správ a údržby dálnic a rychlostních komunikací ani Středisko mostních provizorií. Kontrolovány nebyly ani činnosti, které se přímo týkají dálnic a silnic I. třídy, jako například jejich údržba, opravy nebo investiční výstavba.¹

Hospodaření s peněžními prostředky bylo ověřováno na vybraných nákladových položkách z oblastí spotřeby materiálu, oprav a udržování, nákupů služeb a mezd. V rámci hospodaření s majetkem státu byla kontrola zaměřena na evidenci, nabývání, nájmy, pronájmy a úbytky dlouhodobého hmotného majetku.

Pozn.: Právní předpisy jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Charakteristika hospodaření ŘSD

Výsledek hospodaření ŘSD byl v rozhodující míře závislý na finančních prostředcích poskytovaných z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury. Podíl těchto prostředků na úhradě nákladů ŘSD byl více než 95 %. Výsledky hospodaření ŘSD za roky 2010 až 2012 a rozpočet hospodaření na rok 2013 jsou uvedeny v tabulce č. 1.

¹ Tyto činnosti jsou NKÚ prověřovány samostatnými kontrolními akcemi.

Tabulka č. 1 – Náklady a výnosy ŘSD

(v mil. Kč)

	2010	2011	2012	2013 rozpočet
Výnosy celkem	12 702,3	11 911,3	19 138,3	18 853,9
z toho:				
- dotace ze SFDI	12 004,4	11 434,9	12 040,4	x
- dotace ze státního rozpočtu	238,4	5,8	6,0	x
- dotace z krajů a obcí	3,9	0,0	0,0	x
- prodej služeb	7,6	7,5	7,2	x
- pronájem	120,7	124,1	131,2	x
- prodej DHM (bez pozemků)	4,3	1,6	1,3	x
- ostatní	323,0	337,4	6 952,2	7 439,8
Náklady celkem	12 676,9	11 882,8	19 097,5	18 853,9
z toho:				
- spotřeba materiálu	314,5	203,5	239,0	61,8
- opravy a udržování	7 233,1	6 729,8	6 955,5	6 936,9
- ostatní služby	3 646,2	3 572,0	3 503,7	3 712,5
- mzdové náklady	544,8	485,3	493,6	476,5
- odpisy	491,0	418,3	7 113,3	7 414,8
- zůstatková cena prodaného DHM	1,1	0,0	2,9	0,0
- ostatní	446,2	473,9	789,5	251,4
Hosp. výsledek před zdaněním	25,4	28,5	40,8	0

Zdroj: knihy analytických účtů ŘSD za roky 2010 až 2012 a přehled o rozpočtu nákladů a výnosů na rok 2013.

Pozn.: x – údaj nebyl v přehledu o rozpočtu uveden.

DHM – dlouhodobý hmotný majetek.

SFDI – Státní fond dopravní infrastruktury.

Nárůst výnosů a nákladů v roce 2012 ovlivnil v částce 6 695,0 mil. Kč, tj. z 93 %, odlišný způsob účtování o nekrytí fondu reprodukce majetku finančními prostředky. ŘSD do roku 2011 snižovalo o tyto finanční prostředky fond reprodukce majetku a odpisy. Od roku 2012 z důvodu lepší vypovídací schopnosti odpisy nesnižovalo a finančně nekrytou částku odpisů účtovalo jako zvýšení ostatních výnosů (na účtu 649400 – *Finančně nekryté odpisy*).

2. Analýza vybraných jednotkových nákladů

Do analýzy nebyly vzhledem ke specifičnosti činností zahrnuty náklady GR. Prověřovány byly tyto nákladové položky:

- *Spotřeba materiálu* a v rámci ní spotřeba drobného dlouhodobého hmotného majetku (dále jen „DDHM“), spotřeba materiálu pro výpočetní techniku, spotřeba kancelářského materiálu a spotřeba tzv. ostatního materiálu;
- *Opravy a udržování* a v rámci ní opravy a udržování budov a osobních vozidel;
- *Ostatní služby* a v rámci nich náklady na úklidové služby, na ostrahu objektů a na tzv. ostatní služby;
- *Mzdové náklady*.

Celková výše sledovaných nákladů u kontrolovaných závodů a správ ŘSD za roky 2010 až 2012 je uvedena v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Výše sledovaných nákladů

(v tis. Kč)

	2010	2011	2012	Průměr
Spotřeba DDHM	5 127,3	12 134,3	1 787,1	6 349,6
Spotřeba materiálu pro výp. techniku	1 709,7	1 106,8	1 466,9	1 427,8
Spotřeba kancelářského materiálu	1 330,0	924,2	995,9	1 083,4
Spotřeba ostatního materiálu	315,1	347,6	190,4	284,4
Opravy a údržba budov	1 343,2	11 239,5	11 400,2	7 994,3
Opravy a údržba vozidel	2 249,6	1 962,4	1 940,7	2 050,9
Úklidové služby	3 393,4	3 256,5	2 910,9	3 186,9
Ostraha objektů	2 341,5	1 164,9	1 164,0	1 556,8
Ostatní služby	8 580,2	9 526,3	218,1	6 108,2
Mzdové náklady	129 604,8	92 187,9	89 869,9	103 887,5
Celkem	155 994,8	133 850,4	111 944,1	133 929,8

Zdroj: hlavní knihy kontrolovaných závodů a správ ŘSD za roky 2010 až 2012.

Vybrané jednotkové náklady za sledované položky uvedené v příloze č. 1 ukazují, že **mezi kontrolovanými závody a správami ŘSD byl velký rozptyl hodnot**. Vysoké hodnoty nebylo možno v některých případech vysvětlit odlišným charakterem činností nebo jinými odůvodněnými mimořádnostmi. Například šlo o tyto případy:

- **Vysoké jednotkové náklady na materiál pro výpočetní techniku** u Závodu Brno a správ Jihlava a Plzeň oproti těmto nákladům u Závodu Praha nebo u správ Karlovy Vary a Pardubice. Jednou z příčin vysokých hodnot bylo velké množství pořizovaných tonerů a cartridge pro tiskárny.
- **Velký rozptyl průměrných ročních nákladů na opravy a údržbu na jedno vozidlo**. Rozdíl mezi nejnižší hodnotou 13 367 Kč/vozidlo u Správy Plzeň a nejvyšší hodnotou 24 752 Kč/vozidlo u Závodu Praha byl 85 %. Průměrné stáří vozidel Závodu Praha bylo 5,9 let a jeho vozidla najela v průměru 13 973 km/rok. Přitom vozidla srovnatelného stáří provozovaná Správou Plzeň najela za rok průměrně o 24 % kilometrů více než vozidla Závodu Praha.
- **Průměrné měsíční náklady na pravidelný úklid na jeden m² úklidové plochy** u Správy Karlovy Vary ve výši 25 Kč/m² byly o 62 % vyšší než u ostatních kontrolovaných závodů a správ a o 31 % vyšší, než je průměrná cena zveřejněná Českým statistickým úřadem. Na pracovišti Závodu Praha v Kolíně však byly tyto náklady ještě vyšší. Činily 34 Kč/m², a byly tak o 36 % vyšší než u Správy Karlovy Vary a o 79 % vyšší, než je průměrná cena zveřejněná Českým statistickým úřadem.
- **Průměrné měsíční náklady na ostrahu prostřednictvím tzv. pultu centralizované ochrany byly u Správy Pardubice více než třikrát vyšší** než u jiných dvou správ, které tento způsob ochrany majetku také využívaly.

3. Náklady ŘSD

ŘSD je podle § 53 zákona č. 218/2000 Sb.² povinno dbát, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem a používalo peněžní prostředky na krytí nezbytných potřeb, na opatření zakládající se na právních předpisech a na krytí opatření nutných k zabezpečení nerušeného chodu organizace. Kontrolou vybraných nákladových položek bylo zjištěno, že ŘSD v řadě případů podle tohoto ustanovení nepostupovalo a používalo peněžní prostředky na úhrady nákladů, u kterých lze mít mj. pochybnost o jejich hospodárnosti. Peněžní prostředky používalo i k hrazení neoprávněných výdajů³. Konkrétní příklady jsou uvedeny v následujících bodech této části.

² Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

³ Neoprávněným použitím peněžních prostředků státního rozpočtu a státního fondu jejich příjemcem se podle § 3 zákona č. 218/2000 Sb. rozumí jejich výdej, jehož provedením byla porušena povinnost stanovená právním předpisem, případně rozhodnutím, nebo porušení podmínek, za kterých byly peněžní prostředky poskytnuty, a dále to, nelze-li prokázat, jak byly peněžní prostředky použity. Podle § 44 uvedeného zákona je neoprávněné použití peněžních prostředků porušením rozpočtové kázně.

3.1 V roce 2011 vzrostly náklady na právní služby zaúčtované GŘ na účtu 518 – *Ostatní služby*⁴ oproti roku 2010 z 81 426 tis. Kč na 131 965 tis. Kč, tj. o 62 %. V roce 2012 vzrostly o dalších 9 % a činily 143 916 mil. Kč. Za roky 2010 až 2012 byla celková výše těchto nákladů 357 306 tis. Kč. V prvním čtvrtletí 2013 byly tyto náklady 9 997 tis. Kč.

a) GŘ využívalo v období od roku 2010 do března 2013 pro poskytování právních služeb především právní poradce na základě prováděcích smluv k rámcové smlouvě, která byla uzavřena v listopadu 2007 se čtyřmi právními poradci.⁵ Platnost rámcové smlouvy sice skončila v listopadu 2010, avšak v dalších letech GŘ využívalo pro zadávání právních služeb prováděcí smlouvy uzavřené ještě v době platnosti rámcové smlouvy. Z celkových nákladů na právní služby zaúčtovaných v uvedeném období na účtu 518 činily náklady na právní služby poskytované na základě rámcové smlouvy 272 846 tis. Kč, tj. 74 %.

GŘ uzavřelo s jedním z právních poradců v období od dubna 2009 do listopadu 2010 celkem 21 prováděcích smluv, přičemž 17 z nich uzavřelo před koncem platnosti rámcové smlouvy v období od září do listopadu 2010. Právní poradce poskytoval služby až do roku 2012 a ŘSD mu za ně uhradilo celkem 109 727 tis. Kč. **Poskytovaná plnění na základě devíti z uvedených 17 prováděcích smluv uzavřených před koncem platnosti rámcové smlouvy však neodpovídala předmětu plnění vymezenému v rámcové smlouvě nebo v prováděcích smlouvách:**

- Předmět plnění vymezený v rámcové smlouvě byl podstatným způsobem překročen u tří prováděcích smluv, které se týkaly auditu organizačního řádu a vnitřních předpisů ŘSD, poradenství spojeného s realizací nové personální politiky a vytvoření systému archivace. **Poskytovaná plnění se netýkala právních služeb, za něž byla dohodnuta cena 3 500 Kč/hod.** GŘ za ně uhradilo právnímu poradci celkem 16 040 tis. Kč. **Řadu uhrazených činností a prací by přitom mělo ŘSD vykonávat vlastními zaměstnanci.** GŘ například uhradilo tyto práce:

vyhotovení obrázku ke směrnici (2 hod. za 7 000 Kč), vyhotovení grafu ke směrnici (0,5 hod. za 1 750 Kč), formální úpravu směrnic (4,5 hod. za 15 750 Kč), archivaci smluv (44,25 hod. za 154 875 Kč), úpravu tabulky z archivace smluv (27,25 hod. za 95 375 Kč), vytváření seznamu a místa uložení dokumentů (10 hod. za 35 000 Kč), přestěhování archivu z 2. do 4. patra (8,5 hod. za 29 750 Kč) apod.

GŘ u jedné prováděcí smlouvy nedoložilo odpovídajícím způsobem věcná plnění a u zbylých dvou prováděcích smluv je nedoložilo vůbec. Nebylo tak možno objektivně vyhodnotit využití pořízených služeb v celkové ceně 16 040 tis. Kč pro ŘSD ani podíl právního poradce na zpracování příslušných dokumentů.

- U dalších šesti prováděcích smluv, za jejichž plnění uhradilo GŘ právnímu poradci celkem 73 457 tis. Kč, nespádala pod jejich předmět plnění ani pod předmět rámcové smlouvy část provedených činností. Tyto činnosti prováděl právní poradce prostřednictvím subdodavatelů a plnění na základě jimi vystavených dokladů jen přefakturoval. GŘ za ně uhradilo 37 575 tis. Kč. **Některé z těchto činností by přitom mělo ŘSD jako v případech předchozích tří smluv vykonávat rovněž vlastními zaměstnanci.** Například se jednalo o tyto činnosti:

změny zakázek během výstavby z hlediska účetní správnosti, rámcová kontrola zadávací a realizační projektové dokumentace, komplexní příprava podkladů v oblasti technické, ekonomické a právní, zpracování souhrnného seznamu odpočívák dálnic a uzavřených smluv v elektronické podobě, technická pasportizace billboardů, pasportizace majetku apod.

⁴ Jde o část nákladů ŘSD na právní služby, které nejsou součástí nákladů týkajících se konkrétních akcí na dálnicích a silnicích I. třídy.

⁵ Rámcovou smlouvu uzavřelo Ministerstvo dopravy, Ředitelství vodních cest, ŘSD a Správa železniční dopravní cesty. ŘSD uhradilo právnímu poradci na základě prováděcích smluv uzavřených k této rámcové smlouvě v letech 2010 až 2012 celkem 334 299 tis. Kč (částka zahrnuje i plnění týkající se konkrétních akcí na dálnicích a silnicích I. třídy).

Právní poradce v jednom případě při přefakturaci plnění stanovil nesprávně výši daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) a v důsledku toho mu ŘSD uhradilo bez právního důvodu částku 91 tis. Kč.

ŘSD nevybralo poskytovatele uvedených služeb⁶ žádným ze způsobů stanovených v zákoně č. 137/2006 Sb.⁷. Za tyto služby uhradilo právnímu poradci celkem 53 615 tis. Kč.

ŘSD při jejich pořizování nepostupovalo ani podle příslušných ustanovení vyhlášky č. 416/2004 Sb.⁸, neboť příkazce operace v rámci výkonu finanční kontroly při řízení veřejných výdajů neproověřil řádně soulad operace s rámcovou smlouvou a prováděcími smlouvami.

b) GŘ uhradilo na základě sedmi smluv a čtyř objednávek v období let 2011 a 2012 dalšímu poskytovateli právních služeb celkem 41 354 tis. Kč. Poskytovatele těchto 11 veřejných zakázek vybralo formou výzvy třem zájemcům nebo vyzvalo přímo tohoto poskytovatele, z toho v jednom případě s ním uzavřelo smlouvu v jednacím řízení bez uveřejnění s odůvodněním, že šlo o krajně naléhavý případ (plnění činilo 24 587 tis. Kč).

Dvě z uvedených zakázek se týkaly právního poradenství v daňových otázkách v příslušných pololetích roku 2011. Smlouvu na první zakázku uzavřelo GŘ v prosinci 2010. Druhou smlouvu GŘ nepředložilo, avšak podle dokladů o úhradě za poskytnutá plnění byla smlouva uzavřena v červnu 2011 s dobou plnění od července do prosince 2011. Za plnění na základě každé smlouvy uhradilo GŘ 2 000 tis. Kč bez DPH, celkem tedy uhradilo 4 000 tis. Kč bez DPH. **GŘ nepředložilo žádné doklady, které by prokazovaly, jaké konkrétní úkony byly v rámci plnění obou smluv uskutečněny. Nepředložilo ani žádnou dokumentaci, z níž by bylo možné ověřit, zda provedlo výběr poskytovatele těchto dvou veřejných zakázek v celkové hodnotě 4 mil. Kč bez DPH v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb.**

3.2 GŘ uzavřelo v červnu 2009 s poskytovatelem poradenských a marketingových služeb smlouvu na dobu neurčitou s měsíční odměnou 119 tis. Kč. V letech 2010 až 2012 za její plnění uhradilo celkem 4 926 tis. Kč. Předpokládaná hodnota této veřejné zakázky byla 5 712 tis. Kč, a šlo tedy podle zákona č. 137/2006 Sb. o nadlimitní veřejnou zakázku, která měla být zadána v příslušném zadávacím řízení. **GŘ však nedoložilo žádné doklady, které by prokazovaly, že vybralo poskytovatele této veřejné zakázky v zadávacím řízení podle zákona č. 137/2006 Sb.**

3.3 GŘ zadalo v období od září 2009 do září 2012 poskytovateli poradenských služeb v oblasti krizového řízení (fyzické osobě) sedm veřejných zakázek malého rozsahu, za něž uhradilo celkem 4 884 tis. Kč. Předměty plnění těchto veřejných zakázek spolu věcně souvisely a tvořily jeden funkční celek. Jednalo se tak o jednu veřejnou zakázku, která měla být zadána v zadávacím řízení podle zákona č. 137/2006 Sb. **GŘ však v rozporu se zákonem č. 137/2006 Sb. rozdělilo předmět veřejné zakázky do sedmi zakázek, čímž snížilo jejich předpokládané hodnoty, a zakázky zadávalo poskytovateli služeb jako veřejné zakázky malého rozsahu.**

3.4 Závod Brno uhradil v roce 2011 dodavateli 1 180 tis. Kč za zpracování podkladů pro závěrečná vyhodnocení některých stavebních akcí na pozemních komunikacích. **Tyto podklady by však měl Závod Brno zabezpečovat vlastními zaměstnanci.**

⁶ Jde o služby, které neodpovídaly předmětu prováděcích smluv nebo rámcové smlouvy.

⁷ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

⁸ Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

3.5 GŘ převzalo v březnu 2011 od Správy Plzeň správu areálu dálničního přechodu Rozvadov. Správu areálu by mělo vykonávat Středisko správy a údržby dálnic Rozvadov, které je vnitřní organizační jednotkou v působnosti GŘ. To její zajišťování podle sdělení GŘ trvale odmítá. GŘ tak činnosti spojené se správou areálu zabezpečovalo prostřednictvím dodavatele. V období od března 2011 do března 2012 jím byl stejný dodavatel, který správu areálu vykonával pro Správu Plzeň. GŘ mu uhradilo celkem 2 110 tis. Kč, což představuje 162 tis. Kč/měs. Dodavatel vykonával příslušné činnosti prostřednictvím subdodavatele.

Od dubna 2012 do října 2012 zadávalo GŘ uvedené činnosti objednávkami již přímo subdodavateli. V tomto období mu uhradilo celkem 695 tis. Kč, což představuje 99 tis. Kč/měs. V dalším období od listopadu 2012 do února 2013 mu je zadávalo na základě výsledku zadání veřejné zakázky malého rozsahu a uhradilo mu celkem 379 tis. Kč, což představuje 95 tis. Kč/měs. Náklady na správu areálu tak byly o 41 % nižší než v době, kdy GŘ jeho správu převzalo.

Pokud by se Správa Plzeň a následně GŘ zabývaly hospodárností správy areálu již dříve, mohly být do března 2012 roční náklady na jeho správu o téměř 800 tis. Kč nižší.

3.6 GŘ sídlí od roku 2004 v najaté budově v Praze na Kačerově.⁹ Například v roce 2012 za nájem nebytových prostor pro 167 zaměstnanců uhradilo celkem 46 456 tis. Kč, což bylo 7 265 Kč/m² a 278 tis. Kč na jednoho zaměstnance. Uvedená částka zahrnovala i nájem za vybavení nebytových prostor ve výši 4 492 tis. Kč a činnosti související se správou budovy ve výši 3 384 tis. Kč. V případě činností souvisejících se správou budovy šlo o recepční služby, technické služby, ostrahu, úklid, péči o zeleň, stravování zaměstnanců a dále o činnosti správce objektu. **Hospodárnost a účelnost nákladů spojených se správou nebylo možné ověřit, neboť poskytované služby byly oceněny pouze jako celek a činnost správce objektu nebyla blíže specifikována.**

GŘ dále od roku 2005 hradilo nájemné za nájem prostor pro úsek provozovatele elektronického mytí. Například v roce 2012 za nájem nebytových prostor v Praze 4 – Zelený pruh pro 31 zaměstnanců uhradilo celkem 6 506 tis. Kč, což bylo 9 539 Kč/m² a 210 tis. Kč na jednoho zaměstnance. Součástí uvedené částky byly i služby spojené s nájmem, včetně dodávek médií (voda, teplo, elektrická energie) a odvozu odpadů. **Rovněž v tomto případě byly poskytované služby oceněny pouze jako celek v měsíční výši 79 tis. Kč, a nebylo tak možné ověřit hospodárnost a účelnost nákladů na jednotlivé služby.**

3.7 ŘSD hradilo náklady za nájem parkovacích stání pro služební vozidla v místech bydliště svých zaměstnanců, ačkoliv pro tato vozidla byla zajištěna parkovací stání v místech sídel příslušných ředitelství. Šlo především o vozidla, která mohli zaměstnanci využívat i k soukromým účelům (viz bod 4.1a). Například:

- GŘ uzavřelo v roce 2009 pro vozidlo, které bylo využíváno i k soukromým účelům, smlouvu na nájem parkovacího místa v Praze 2 s měsíčním nájemným 2 650 Kč. Za tento nájem uhradilo od roku 2010 do března 2013 celkem 94 635 Kč.
- Správa Plzeň si najala v letech 1993 a 2006 dvě garáže od svých zaměstnanců (první pro vozidlo, se kterým jezdil její zaměstnanec na pozici řidiče, a druhou pro vozidlo, které bylo využíváno i pro soukromé účely). Výše měsíčního nájmu za každou garáž byla 495 Kč, přičemž u druhé garáže hradila správa pronajímateli ještě podíl na elektrické energii v měsíční výši 50 Kč. V letech 2010 až 2012 uhradila Správa Plzeň za nájem těchto garáží celkem 37 440 Kč.

3.8 Správa Pardubice uhradila 93,3 tis. Kč v říjnu 2012 za opravu místnosti v objektu školy, se kterou neměla uzavřen žádný smluvní vztah. Správa měla v místnosti umístěno

⁹ Ekonomické předpoklady nájmu budovy, jejich naplnění a výběr budovy byly prověřovány NKÚ v kontrolních akcích č. 04/24 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 2/2005 *Věstníku NKÚ*) a č. 06/37 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 3/2007 *Věstníku NKÚ*).

informační centrum dopravních staveb. Smlouvu na užívání prostor v budově školy o výměře 84,4 m² uzavřela až v květnu 2013.

3.9 Závod Praha uhradil za opravy a údržbu vozidla Škoda Fabia v roce 2010 částku 77,2 tis. Kč a v roce 2011 částku 38,1 tis. Kč. **Tyto náklady byly o 145 %, resp. o 58 %, vyšší než průměrné výdaje za ostatní vozidla provozovaná tímto závodem.** U vozidla byly například vyměněny v srpnu 2010 po ujetí 13,3 tis. km zapalovací svíčky, motorový olej a příslušné filtry. Tyto součásti byly opětovně měněny v říjnu 2010 po odhadovaném¹⁰ ujetí 6,6 tis. km. Pro toto vozidlo byl provozní cyklus zapalovacích svíček 60 tis. km a motorového oleje a filtrů 15 tis. km nebo jeden rok.

U tohoto vozidla byly zjištěny také rozdíly mezi stavy tachometru uvedenými v měsíčních a denních výkazech o provozu vozidla. Například k 30. dubnu 2010 bylo v denním výkazu zapsáno o 1 434 km více, než byl konečný stav ve výkazu za měsíc duben 2010.

3.10 Většina závodů a správ využívala v rámci své činnosti pro výkon technického dozoru investora i osobní vozidla poskytovaná dodavateli stavebních akcí na pozemních komunikacích. Veškeré náklady na ně byly zahrnuty v ceně příslušných stavebních akcí. Z evidence o provozu těchto vozidel bylo zjištěno, že **uplatňovaný způsob zabezpečování vozidel nebyl hospodárný:**

- Správa Pardubice uhradila v ceně stavební akce jejímu dodavateli za užívání vozidla Suzuki SWIFT 1,3 GLX v období od dubna do prosince 2010, tj. za devět měsíců, 225,7 tis. Kč. V ceně stavby byly kalkulovány náklady na ujetí 3 000 km za měsíc. Vozidlo však za uvedenou dobu najelo 14 671 km, tj. v průměru 1 630 km za měsíc.
- Dodavatel akce uplatnil náklady 1 276 tis. Kč za provoz vozidla Škoda Octavia Combi, které poskytl Správě Karlovy Vary na období od prosince 2009 do října 2012 (správa zatím uhradila 1 008 tis. Kč, neboť akce nebyla v době kontroly ještě finančně ukončena). Vozidlo najelo necelých 80 tis. km.

Některé závody a správy **nevedly žádnou evidenci o provozu těchto vozidel a skutečně ujetých kilometrech** (například Závod Praha, který v letech 2010 až 2012 využíval v průměru 21 těchto vozidel ročně), což znemožnilo ověřit hospodárnost jejich provozování.

4. Hospodaření ŘSD s majetkem státu

Základní povinnosti při hospodaření s majetkem státu upravuje § 14 zákona č. 219/2000 Sb.¹¹. ŘSD tak mj.:

- musí využívat majetek účelně a hospodárně k plnění funkcí státu a k výkonu stanovených činností,
- musí si počínat tak, aby svým jednáním majetek nepoškozovalo a neodůvodněně nesnižovalo jeho rozsah a hodnotu anebo výnos z tohoto majetku,
- vede majetek v účetnictví a provádí jeho inventarizace,
- sleduje, zda dlužníci plní své závazky, a požaduje od dlužníků úroky z prodlení a smluvní sankce.

ŘSD však v některých případech povinnosti vyplývající ze zákona č. 219/2000 Sb. neplnilo, jak ukazují příklady uvedené v následujících bodech této části.

4.1 V oblasti hospodaření s osobními vozidly bylo zjištěno:

a) ŘSD umožňovalo zaměstnancům využívat služební vozidla na základě smluv i pro soukromé účely. Na GR se to týkalo v průměru 22 vozidel ročně a u kontrolovaných závodů

¹⁰ Závod Praha nepředložil výkaz o provozu vozidla za měsíc říjen 2010. Za září 2010 ujelo vozidlo 2 108 km. Za říjen 2010 byla použita hodnota 4 530 km, která byla nejvyšší hodnotou počtu ujetých kilometrů za měsíc v roce 2010.

¹¹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

a správ celkem 31 vozidel ročně. **Tato osobní vozidla ŘSD nevyužívalo v souladu s § 14 zákona č. 219/2000 Sb. hospodárně k plnění funkcí státu a v případě soukromých jízd je nevyužívalo k výkonu stanovených činností. Nebyly ani naplněny podmínky stanovené v § 27 zákona č. 219/2000 Sb. pro jiné způsoby nakládání s majetkem státu, především tím nebylo dosaženo účelnějšího a hospodárnějšího využití vozidel a za jejich užívání nebylo sjednáno odpovídající nájemné.** Na tento nedostatek již NKÚ upozornil při minulých kontrolách zaměřených na hospodaření ŘSD.¹²

Podíl vykázaných ujetých kilometrů pro soukromé účely na celkovém počtu ujetých kilometrů byl u GŘ 36 % a u závodů a správ 25 %. V jednotlivých případech však byl tento podíl mnohem vyšší. Například u dvou vozidel Závodu Brno byl tento podíl 85 % a 73 %. Správnost zaměstnanci ŘSD vykazovaných ujetých kilometrů pro služební a soukromé účely v knihách jízd nebylo možné objektivně ověřit. **Příslušní zaměstnanci hradili jen náklady na pohonné hmoty za vykázané ujeté kilometry pro soukromé účely.**¹³ **Ostatní náklady, především náklady na opravy a údržbu, hradilo ŘSD.** Například:

- U jednoho vozidla GŘ využívaného pro soukromé účely z 56 % činily průměrné roční náklady na opravy a údržbu 139,2 tis. Kč, u dalších dvou vozidel GŘ využívaných pro soukromé účely ze 42 % a 37 % byly tyto náklady 35,9 tis. Kč a 170,0 tis. Kč.
- U Správy Pardubice byla pro soukromé účely využívána čtyři vozidla v průměru z 30 % a průměrné roční náklady na opravy a údržbu jednoho vozidla byly 41,0 tis. Kč.

b) Na GŘ připadalo v letech 2010 až 2012 na jedno vozidlo v průměru 3,7 zaměstnance a u kontrolovaných závodů a správ 2,5 zaměstnance. Například u Závodu Praha však byla vybavenost osobními vozidly podstatně vyšší. Závod disponoval ročně v průměru 32 vlastními vozidly a 21 najatými vozidly od dodavatelů staveb. Na jedno vozidlo tak připadalo 1,9 zaměstnance. Jedno vlastní vozidlo Závodu Praha najelo v průměru 13 973 km za rok, avšak **28 % vozidel najelo méně než 6 000 km.**

c) GŘ zadávalo v letech 2010 a 2011 provádění servisních prohlídek a oprav některých vozidel, která byla v záručních lhůtách, neautorizovanému servisu. Tím porušilo záruční podmínky a ztratilo možnost uplatnění záruk v případě poruch a vad vozidel.

d) GŘ nepředložilo pojišťovně veškeré požadované doklady k pojistné události z října 2010 (škoda na vozidle). Ty předložilo až v době kontroly NKÚ. Pojistné plnění 71,9 tis. Kč tak obdrželo až v červnu 2013.

4.2 Výnosy z pronájmů majetku státu činily u ŘSD v letech 2010 až 2012 celkem 376 mil. Kč (viz tabulka č. 1). Podstatnou měrou byly tyto výnosy tvořeny pronájmem pozemků a ploch k provozování obchodních aktivit nájemců. Např. u GŘ činily tyto pronájmy 161 mil. Kč, což bylo 77 % z jeho celkových výnosů z pronájmů majetku státu.

U pronájmů pozemků a ploch k provozování obchodních aktivit nájemců byl zjištěn velký **rozptyl cen za roční nájem jednoho m² pozemků nebo ploch.** Například:

- GŘ uzavřelo v letech 1992 až 2012 tři smlouvy na pronájem pozemků za účelem provozování čerpacích stanic u dálnic. Roční nájemné jednoho m² pozemku se v době kontroly pohybovalo od 37,30 Kč do 86,02 Kč, přičemž:
 - Jednu smlouvu na pronájem pozemku v Praze – Horních Počernicích uzavřelo GŘ s platností na 50 let v roce 1992. Sjednané roční nájemné jednoho m² pozemku 83,92 Kč **upravilo za dosavadní více než dvacetiletou dobu trvání smlouvy jen jednou,** a to v roce 2011, kdy zvýšilo roční nájemné o 2,5 % na 86,02 Kč/m².
 - Druhou smlouvu na pronájem pozemku v Rokycanech uzavřelo GŘ v roce 1994 s platností na 50 let. Sjednané roční nájemné jednoho m² pozemku 112,90 Kč zvýšilo

¹² Jde o kontrolní akce č. 04/24 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 2/2005 *Věstníku NKÚ*) a č. 06/37 (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 3/2007 *Věstníku NKÚ*).

¹³ Tito zaměstnanci mají také povinnost zahrnout 1 % z pořizovací ceny vozidla za každý měsíc používání do základu daně.

v roce 1996 na 140,32 Kč, přičemž v roce 1997 ho snížilo na 108,06 Kč a v roce 2004, kdy byla zmenšena pronajímaná plocha o 14 %, jej dále snížilo na 37,30 Kč. **V době kontroly tak bylo nájemné o 67 % nižší než v době uzavření smlouvy v roce 1994.**

- Třetí smlouvu na pronájem pozemku ve Vrbové Lhotě uzavřelo GŘ v roce 2012 s ročním nájemným jednoho m² pozemku 83,92 Kč.
- Závod Praha pronajal v jednom případě od roku 2002 pozemek za účelem provozování čerpací stanice v Lišnicích u Prahy za roční nájemné 245,38 Kč/m². V dalších případech pronájmů pozemků v Mladé Boleslavi a v Kolečově za stejným účelem činilo roční nájemné 83,46 Kč/m² a 72,49 Kč/m².
- Obdobný rozptyl ve výši nájemného byl zjištěn u pronájmů ploch za účelem provozování stravovacích a občerstvovacích služeb.

ŘSD přitom neprokázalo, že by při stanovování výše nájemného v příslušných lokalitách vycházelo například ze zájmu o provozování obchodních aktivit nebo z odůvodněné potřeby zajištění příslušných služeb motoristům. Například Správa Jihlava odůvodnila nižší nájemné u pozemků pronajatých pro umístění reklamních zařízení reklamní společností o 38 % oproti nájemnému požadovanému po podnikateli, který na reklamním zařízení propagoval své výrobky, nedostatečně tím, že by navýšení nájmu mělo pro reklamní společnost negativní ekonomický dopad.

4.3 Správa Plzeň nesjednala v nájemních smlouvách na pronájem kanceláří valorizaci nájemného. Tím snížila výnosy z pronajímaného majetku za období platnosti smluv o 165,6 tis. Kč.

4.4 GŘ neuplatnilo sankci v celkové výši 25,5 tis. Kč vůči nájemci, který uhradil dlužné nájemné za dva roky ve výši 2 317 tis. Kč s prodloužením 22 dnů.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Kontrolováno bylo hospodaření s peněžními prostředky a majetkem státu u ŘSD v činnostech, které přímo nesouvisí s činnostmi na dálnicích a silnicích I. třídy. Kontrola byla provedena u sedmi ze čtrnácti samostatných vnitřních organizačních složek ŘSD, konkrétně na GŘ a ředitelstvích závodů Brno a Praha a ředitelstvích správ Jihlava, Karlovy Vary, Pardubice a Plzeň. Prověřovány byly vybrané nákladové položky z oblastí spotřeby materiálu, oprav a udržování, nákupů služeb a mezd a dále hospodaření s dlouhodobým hmotným majetkem, přičemž se NKÚ zaměřil na jeho evidenci, nabývání, nájmy, pronájmy a úbytky.

ŘSD nedodržovalo povinnosti stanovené pro hospodaření s peněžními prostředky v zákoně č. 218/2000 Sb. a pro hospodaření s majetkem státu v zákoně č. 219/2000 Sb.

V oblasti hospodaření s peněžními prostředky se zjištěné nedostatky týkaly nákladů v celkovém objemu minimálně 86 mil. Kč, což představovalo 14 % z prověřovaných nákladových položek bez mzdových nákladů. Nedostatky se především týkaly hospodárnosti a nezbytnosti použití peněžních prostředků na zabezpečování plnění úkolů ŘSD. Byla zjištěna i neoprávněná použití peněžních prostředků.

Nejzávažnější nedostatky byly v oblasti nákladů na právní a poradenské služby. Šlo především o:

- nedodržování zákona č. 137/2006 Sb. při výběru poskytovatelů těchto služeb,
- zadávání prací nad rámec předmětů smluv,
- nedostatečná doložení věcných plnění,
- zadávání činností a prací, které by ŘSD mělo zabezpečit vlastními zaměstnanci.

Dále byly mj. zjištěny nehospodárnosti při vynakládání peněžních prostředků na správu areálu dálničního přechodu Rozvadov v období do října 2012 a v oblasti provozování osobních vozidel.

V oblasti hospodaření s majetkem státu se zjištěné nedostatky týkaly především účelnosti a hospodárnosti využívání osobních vozidel k výkonu stanovených činností ŘSD. Například šlo o umožnění používání služebních vozidel i k soukromým jízdám zaměstnanců bez odpovídající úhrady za toto používání. Dále byl zjištěn velký rozptyl cen za nájem jednoho čtverečního metru pozemků a ploch k provozování obchodních aktivit nájemců, přičemž ŘSD tyto cenové rozdíly dostatečně neodůvodnilo.

Na možné zdroje úspor nákladů ŘSD ukazuje i velký rozptyl hodnot některých jednotkových nákladů na činnosti mezi kontrolovanými závody a správami. V řadě případů nebylo možné vysvětlit tento rozptyl odlišným charakterem činností nebo jinými odůvodněnými mimořádnostmi.

**Vybrané jednotkové náklady
kontrolovaných závodů a správ ŘSD**

1.1 Spotřeba materiálu – náklady na DDHM nad 3 000 Kč (v Kč/zam.*)

	2010	2011	2012	Průměr
Závod Brno	5 746	11 824	9 423	8 998
Závod Praha	32 625	126 213	10 028	56 289
Správa Jihlava	638	762	4 067	1 822
Správa Karlovy Vary	609	3 274	1 086	1 656
Správa Pardubice	4 449	2 913	3 090	3 484
Správa Plzeň	2 922	1 255	1 875	2 017

1.2 Spotřeba materiálu – náklady na materiál týkající se výp. techniky (v Kč/zam.*)

	2010	2011	2012	Průměr
Závod Brno	4 801	5 811	7 705	6 106
Závod Praha	2 461	2 895	3 326	2 894
Správa Jihlava	14 990	2 249	6 727	7 988
Správa Karlovy Vary	2 859	1 615	3 033	2 502
Správa Pardubice	2 948	3 384	5 462	3 931
Správa Plzeň	5 382	6 163	6 714	6 086

1.3 Spotřeba materiálu – náklady na kancelářský materiál (v Kč/zam.*)

	2010	2011	2012	Průměr
Závod Brno	3 106	2 231	2 450	2 596
Závod Praha	2 266	2 659	3 437	2 787
Správa Jihlava	3 899	3 817	5 145	4 287
Správa Karlovy Vary	6 556	5 663	5 670	5 963
Správa Pardubice	3 750	2 742	4 969	3 820
Správa Plzeň	6 285	5 780	3 612	5 226

2.1 Opravy a údržba – náklady na opravy a údržbu budov (v Kč/m²)

	2010	2011	2012	Průměr
Závod Brno	139	983	1 266	796
Závod Praha	41	1 322	395	586
Správa Jihlava	1	0	2	1
Správa Karlovy Vary	8	3	26	12
Správa Pardubice	291	156	223	223
Správa Plzeň	30	0	181	70

2.2 Opravy a údržba – náklady na opravy a údržbu vozidel (v Kč/vozidlo)

	2010	2011	2012	Průměr
Závod Brno	18 346	19 723	24 246	20 772
Závod Praha	31 449	24 058	18 750	24 752
Správa Jihlava	16 802	16 367	19 202	17 457
Správa Karlovy Vary	15 505	22 090	20 671	19 422
Správa Pardubice	26 516	16 538	20 226	21 093
Správa Plzeň	12 317	12 452	15 332	13 367

3.1 Ostatní služby – náklady na úklid (v Kč/m² úklidové plochy/měs.)

	2010	2011	2012	Průměr
Závod Brno	12	9	5	9
Závod Praha	19	19	19	19
Správa Jihlava	13	13	14	13
Správa Karlovy Vary	20	28	27	25
Správa Pardubice	16	17	17	17
Správa Plzeň	18	19	19	19

3.2 Ostatní služby – náklady na ostrahu prostřednictvím PCO (v Kč/měs.)

	2010	2011	2012	Průměr
Závod Brno	–	–	–	–
Závod Praha	–	–	–	–
Správa Jihlava	1 350	1 350	1 350	1 350
Správa Karlovy Vary	1 950	1 800	1 800	1 850
Správa Pardubice	5 273	5 273	4 833	5 126
Správa Plzeň	–	–	–	–

Pozn.: PCO – pult centralizované ochrany.

Závody Brno a Praha a Správa Plzeň nevykazovaly náklady na tento typ ostrahy.

3.3 Ostatní služby – náklady na ostrahu prostřednictvím fyzické ostrahy (v Kč/hod.)

	2010	2011	2012	Průměr
Závod Brno	120	–	–	120
Závod Praha	120	121	122	121
Správa Jihlava	–	–	–	–
Správa Karlovy Vary	–	–	–	–
Správa Pardubice	–	–	–	–
Správa Plzeň	–	–	–	–

Pozn.: Závod Brno v letech 2011 a 2012 a kontrolované správy v letech 2010–2012 nevykazovaly náklady na tento typ ostrahy.

4.1 Mzdové náklady – měsíční mzdové náklady (v Kč/zam.*)

	2010	2011	2012	Průměr
Závod Brno	28 635	27 203	27 151	27 663
Závod Praha	28 999	28 135	28 385	28 506
Správa Jihlava	28 676	28 002	28 817	28 498
Správa Karlovy Vary	27 789	27 225	27 145	27 386
Správa Pardubice	28 522	28 005	28 222	28 250
Správa Plzeň	28 775	27 352	28 440	28 189

Zdroj: Hodnoty byly vypočteny NKÚ z údajů uvedených v účetnictví a v příslušných evidencích ŘSD.

* zam. – 1 zaměstnanec